

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
В. о. ректора

Валентина АРАНЧІЙ

«   » 2023 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ
освітньо-професійна програма Технології і засоби механізації
сіськогосподарського виробництва
спеціальність 208 Агроінженерія
галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство
рівень вищої освіти другий (магістрерський)

Полтава 2023

Розробники:

Шейченко Віктор – професор кафедри агроінженерії та автомобільного транспорту, д.т.н, професор

Горбенко Олександр - завідувач кафедри агроінженерії та автомобільного транспорту к.т.н., доцент

Келемеш Антон - доцент кафедри агроінженерії та автомобільного транспорту, к.т.н., доцент

Ляшенко Сергій - доцент кафедри агроінженерії та автомобільного транспорту, к.т.н., доцент

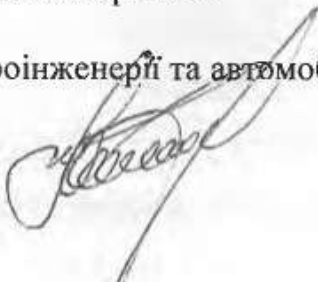
Іванкова Олена – доцент кафедри агроінженерії та автомобільного транспорту, к.т.н., доцент

Сергій Яковенко – керівник Полтавського представництва ТОВ «ЕРІДОН ТЕХ»

Наскрізна програма практики розглянута та схвалена на засіданні кафедри агроінженерії та автомобільного транспорту

Протокол від 19 квітня 2023 р. № 10

Завідувач кафедри агроінженерії та автомобільного транспорту

Олександр ГОРБЕНКО

Наскрізна програма практики схвалена

радою з якості вищої освіти спеціальності 208 Агроінженерія

Протокол від 19 квітня 2023 р. № 10

Голова ради з якості вищої освіти спеціальності 208 Агроінженерія

Сергій ЛЯШЕНКО

ВСТУП

Наскрізна програма практики розробляється згідно освітньо-професійної програми Технології і засоби механізації сільськогосподарського виробництва та навчального плану підготовки студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності Агроінженерія.

Практика є обов'язковою складовою професійної підготовки фахівців та освітнього процесу в Університеті. Практика проводиться у виробничих умовах із метою набуття студентами компетентностей, необхідних для подальшої професійної діяльності, та практичного досвіду.

Метою практики є закріплення знань, отриманих під час теоретичного навчання; систематизація, розширення і закріплення професійних навичок і вмінь, формування початкової компетенції ведення самостійної наукової роботи; набуття і удосконалення компетентностей, визначених освітньо-професійною програмою підготовки фахівців спеціальності агроінженерія;

Завданнями практики є закріплення теоретичних знань та формування навичок прийняття самостійних рішень на певних ділянках роботи (чи з конкретних питань) у виробничих умовах; освоєння сучасних технологій і виробничих процесів та збір фактичного матеріалу для виконання індивідуальних завдань, а саме:

- ознайомлення безпосередньо в установі, організації, на підприємстві з виробничим процесом і технологічним циклом, відпрацювання вмінь і навичок зі спеціальності, а також збір фактичного матеріалу для виконання дипломної роботи;

- отримання достатнього обсягу практичних знань і навичок роботи у відповідній галузі,

- формування та розвиток професійних вмінь приймати самостійні рішення в умовах конкретного виробництва,

- оволодіння сучасними методами, формами організації праці, знаряддями праці їх майбутньої спеціальності.

Проходження практики сприяє формуванню **компетентностей**:

загальних:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

- здатність приймати обґрунтовані рішення;

- здатність працювати в команді;

- здатність спілкуватися іноземною мовою;

- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

фахових:

- здатність розв'язувати складні управлінські задачі та проблеми в сфері сільськогосподарського виробництва;
- здатність здійснювати наукові та прикладні дослідження для створення нових та удосконалення існуючих технологічних систем сільськогосподарського призначення, пошуку оптимальних методів їх експлуатації. Здатність застосовувати методи теорії подібності та аналізу розмірностей, математичної статистики, теорії масового обслуговування, системного аналізу для розв'язування складних задач і проблем сільськогосподарського виробництва;
- здатність використовувати сучасні методи моделювання технологічних процесів і систем для створення моделей механізованих технологічних процесів сільськогосподарського виробництва;
- здатність застосовувати сучасні інформаційні та комп'ютерні технології для вирішення професійних завдань;
- здатність розв'язувати задачі оптимізації і приймати ефективні рішення з питань використання машин і техніки в рослинництві, тваринництві, зберіганні, первинній обробці і транспортуванні сільськогосподарської продукції;
- здатність проектувати й використовувати мехатронні системи машин і засоби механізації сільськогосподарського виробництва;
- здатність проектувати, виготовляти і експлуатувати технології та технічні засоби виробництва, первинної обробки, зберігання та транспортування сільськогосподарської продукції;
- здатність використовувати методи управління й планування матеріальних та пов'язаних з ними інформаційних і фінансових потоків для підвищення конкурентоспроможності підприємств;
- здатність прогнозувати і забезпечувати технічну готовність сільськогосподарської техніки;
- здатність організовувати процеси сільськогосподарського виробництва на принципах систем точного землеробства, ресурсозбереження, оптимального природокористування та охорони природи; використовувати сільськогосподарські машини та енергетичні засоби, що адаптовані до використання у системі точного землеробства;
- здатність до отримання і аналізу інформації щодо тенденцій розвитку аграрних наук, технологій і техніки в сільськогосподарському виробництві;
- здатність використовувати сучасні принципи, стандарти та методи управління якістю, забезпечувати конкурентоспроможність технологій і машин у виробництві сільськогосподарських культур;

- здатність використовувати нормативнозаконодавчу базу з метою правового захисту об'єктів інтелектуальної власності, які розробляються та знаходяться в господарському обігу;

- здатність гарантувати екологічну безпеку у сільськогосподарському виробництві;

- здатність комплексно впроваджувати організаційно-управлінські і технічні заходи зі створення безпечних умов праці в АПК;
Компетентності, визначені Університетом:

- володіти вміннями вести дослідницьку діяльність, включаючи аналіз проблем, постановку цілей і завдань, вибір способу й методів дослідження, а також оцінку його якості.

- здатність здійснювати наукові дослідження в сфері сільськогосподарського виробництва

програмних результатів навчання:

- володіти комплексом необхідних гуманітарних, природничо-наукових та професійних знань, достатніх для досягнення інших результатів навчання, визначених освітньою програмою;

- розробляти енергоощадні, екологічно безпечні технології виробництва, первинної обробки і зберігання сільськогосподарської продукції;

- знати, розуміти і застосовувати норми законодавства, що стосуються професійної діяльності;

- викладати у закладах вищої освіти та розробляти методичне забезпечення спеціальних дисциплін, що стосуються агроінженерії;

- приймати обґрунтовані управлінські рішення для забезпечення прибутковості підприємства;

- приймати ефективні рішення стосовно форм і методів управління інженерними системами в АПК4

- планувати наукові та прикладні дослідження, обґрунтовувати вибір методології і конкретних методів дослідження;

- створювати фізичні, математичні, комп'ютерні моделі для вирішування дослідницьких, проектувальних, організаційних, управлінських і технологічних задач;

- застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та сучасні інформаційні технології для вирішення професійних завдань;

- приймати ефективні рішення щодо складу та експлуатації комплексів машин;

- застосовувати методи мехатроніки для автоматизації в АПК;

- проектувати конкурентоспроможні технології та обладнання для виробництва сільськогосподарської продукції відповідно до вимог споживачів та законодавства;

- здійснювати ефективне управління та оптимізацію матеріальних потоків;

- забезпечувати роботоздатність і справність машин;
  - впроваджувати системи точного землеробства, машини і засоби механізації та вибирати режими роботи машинно-тракторних агрегатів для механізації технологічних процесів у рослинництві;
  - створювати і оптимізувати інноваційні техніко-технологічні системи в рослинництві, тваринництві, зберіганні продукції і технічному сервісі;
  - здійснювати управління якістю в аграрній сфері, обґрунтовувати показники якості сільськогосподарської продукції, техніки та обладнання;
  - застосовувати багатокритеріальні моделі прийняття рішень у детермінованих умовах та в умовах невизначеності під час вирішення професійних завдань;
  - забезпечувати охорону інтелектуальної власності;
  - розробляти і реалізувати ресурсощадні та природоохоронні технології у сфері діяльності підприємств АПК;
  - розробляти заходи з охорони праці в сфері сільськогосподарського виробництва відповідно до чинного законодавства;
- програмні результати навчання, визначені Університетом*
- уміти ініціювати, розробляти та впроваджувати інноваційні технології сільськогосподарського виробництва;
  - уміти розробляти та реалізовувати заходи щодо адаптації та впровадження кращих вітчизняних та зарубіжних практик використання засобів механізації сільськогосподарського виробництва.

1. ОПИС ПРАКТИК

Навчальним планом підготовки студентів освітньо-професійної програми Технології і засоби механізації сільськогосподарського виробництва другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності Агроінженерія 2023 року набору передбачені наступні види практик (табл. 1).

Таблиця 1

Види, назви і обсяги практик студентів освітньо-професійної програми Технології і засоби механізації сільськогосподарського виробництва другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності Агроінженерія

№ з/п	Назва практики	Семестр	Обсяг практики	
			кредитів ЄКТС	годин
1	Виробнича практика	2	6	180
2	Переддипломна практика	2	6	180

1.1 Виробнича практика

Метою виробничої практики є: поглиблення та закріплення здобувачем теоретичних знань та практичних навичок, освоєння сучасних інноваційних технологій при проектуванні за здійсненні процесів сільськогосподарського виробництва та організаційно-управлінських і технічних заходів, заснованих на принципах систем точного землеробства, ресурсозбереження, оптимального природокористування; набуття досвіду організаційної, виховної роботи в колективі.

Основними завданнями виробничої практики є:

- закріплення теоретичних знань та формування навичок прийняття самостійних рішень на певних ділянках роботи (чи з конкретних питань) у виробничих умовах;
- освоєння сучасних технологій і виробничих процесів та збір фактичного матеріалу для виконання індивідуальних завдань;
- ознайомлення та аналіз виробничої структури господарства;
- вивчення та аналіз інженерно-технічного забезпечення господарства;
- аналіз технологій та технічних засобів виробництва, первинної обробки, зберігання та транспортування сільськогосподарської продукції;
- аналіз організації процесів сільськогосподарського виробництва на принципах систем точного землеробства, ресурсозбереження, оптимального природокористування;
- аналіз тенденцій розвитку технологій і техніки у галузі аграрного виробництва;
- ознайомлення та аналіз рівня забезпечення екологічної безпеки виробництва підприємства;
- аналіз даних про рівень впровадження організаційно-управлінських і технічних заходів зі створення безпечних умов праці.

Проходження виробничої практики сприяє формуванню **компетентностей:**

загальних:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- здатність приймати обґрунтовані рішення.
- здатність працювати в команді.

фахових:

- здатність розв'язувати задачі оптимізації і приймати ефективні рішення з питань використання машин і техніки в рослинництві, тваринництві, зберіганні, первинній обробці і транспортуванні сільськогосподарської продукції;

- здатність проектувати, виготовляти і експлуатувати технології та технічні засоби виробництва, первинної обробки, зберігання та транспортування сільськогосподарської продукції;

- здатність прогнозувати і забезпечувати технічну готовність сільськогосподарської техніки;

- здатність організовувати процеси сільськогосподарського виробництва на принципах систем точного землеробства, ресурсозбереження, оптимального природокористування та охорони природи; використовувати сільськогосподарські машини та енергетичні засоби, що адаптовані до використання у системі точного землеробства;

- здатність до отримання і аналізу інформації щодо тенденцій розвитку аграрних наук, технологій і техніки в сільськогосподарському виробництві;

- здатність використовувати сучасні принципи, стандарти та методи управління якістю, забезпечувати конкурентоспроможність технологій і машин у виробництві сільськогосподарських культур;

- здатність комплексно впроваджувати організаційно-управлінські і технічні заходи зі створення безпечних умов праці в АПК

програмних результатів навчання:

- розробляти енергоощадні, екологічно безпечні технології виробництва, первинної обробки і зберігання сільськогосподарської продукції.

- знати, розуміти і застосовувати норми законодавства, що стосуються професійної діяльності.

- планувати наукові та прикладні дослідження, обґрунтовувати вибір методології і конкретних методів дослідження.

- створювати фізичні, математичні, комп'ютерні моделі для вирішування дослідницьких, проектувальних, організаційних, управлінських і технологічних задач.

- застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та сучасні інформаційні технології для вирішення професійних завдань.

- приймати ефективні рішення щодо складу та експлуатації комплексів машин.

- застосовувати методи мехатроніки для автоматизації в АПК.

- проектувати конкурентоспроможні технології та обладнання для виробництва сільськогосподарської продукції відповідно до вимог споживачів та законодавства.

- забезпечувати роботоздатність і справність машин.
  - впроваджувати системи точного землеробства, машини і засоби механізації та вибирати режими роботи машинно-тракторних агрегатів для механізації технологічних процесів у рослинництві.
  - створювати і оптимізувати інноваційні техніко-технологічні системи в рослинництві, тваринництві, зберіганні продукції і технічному сервісі.
  - застосовувати багатокритеріальні моделі прийняття рішень у детермінованих умовах та в умовах невизначеності під час вирішення професійних завдань.
  - розробляти і реалізувати ресурсощадні та природоохоронні технології у сфері діяльності підприємств АПК.
  - розробляти заходи з охорони праці в сфері сільськогосподарського виробництва відповідно до чинного законодавства.
- програмні результати навчання, визначені Університетом*
- уміти ініціювати, розробляти та впроваджувати інноваційні технології сільськогосподарського виробництва.
  - уміти розробляти та реалізовувати заходи щодо адаптації та впровадження кращих вітчизняних та зарубіжних практик використання засобів механізації сільськогосподарського виробництва.

1.2 Переддипломна практика

Переддипломна практика студентів є завершальним етапом підготовки фахівців в Університеті. **Метою** переддипломної практики є збір та опрацювання фактичних матеріалів для виконання дипломної роботи, поглиблення і вдосконалення у виробничих умовах набутих студентами компетентностей та підготовка їх до трудової діяльності: систематизація, розширення і закріплення їх професійних навичок і вмінь; оволодіння сучасними методами застосування ефективних технологій при проектуванні та впровадженні інноваційних технологій виробництва, зберігання, переробки продукції та технічного сервісу; вміння працювати з фактичним матеріалом виробничої діяльності господарства, який необхідний для виконання дипломної роботи.

Завданнями переддипломної практики є формування вміння працювати з фактичним матеріалом, аналізувати, узагальнювати і використовувати його для написання дипломної роботи та набуття навичок роботи за фахом:

- ознайомлення із загальною характеристикою господарства – з основними показниками діяльності підприємства;

- аналіз галузей підприємства: рослинництва, тваринництва, механізації виробничих процесів в господарстві; технічного сервісу в господарстві;
- проведення аналітичного огляду інформаційних джерел з предмету дослідження,
- аналіз доцільності та ефективності розробки та реалізації заходів щодо адаптації та впровадження кращих вітчизняних та зарубіжних практик використання засобів механізації та автоматизації виробництва.
- аналіз можливості створення і оптимізації інноваційних техніко-технологічних систем в рослинництві, тваринництві, зберіганні продукції та галузі технічного сервісу;
- вивчення можливостей розробки і реалізації ресурсощадних та природоохоронних технологій на підприємстві;
- вивчення можливості та оцінка доцільності розробки та впровадження інноваційних технологій на підприємстві;
- аналіз ефективності застосування багатокритеріальної моделі прийняття рішень під час вирішення професійних завдань на підприємстві;
- аналіз ефективності від розробки заходів з охорони праці (відповідно до чинного законодавства) в умовах конкретного підприємства;
- виконання екологічної експертизи пропонованих розробок.

Проходження переддипломної практики сприяє формуванню **компетентностей:**

загальних:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- здатність приймати обґрунтовані рішення.
- здатність працювати в команді.

фахових:

- здатність розв'язувати задачі оптимізації і приймати ефективні рішення з питань використання машин і техніки в рослинництві, тваринництві, зберіганні, первинній обробці і транспортуванні сільськогосподарської продукції;
- здатність проектувати, виготовляти і експлуатувати технології та технічні засоби виробництва, первинної обробки, зберігання та транспортування сільськогосподарської продукції;

- здатність прогнозувати і забезпечувати технічну готовність сільськогосподарської техніки;

- здатність організовувати процеси сільськогосподарського виробництва на принципах систем точного землеробства, ресурсозбереження, оптимального природокористування та охорони природи; використовувати сільськогосподарські машини та енергетичні засоби, що адаптовані до використання у системі точного землеробства;

- здатність до отримання і аналізу інформації щодо тенденцій розвитку аграрних наук, технологій і техніки в сільськогосподарському виробництві;

- здатність використовувати сучасні принципи, стандарти та методи управління якістю, забезпечувати конкурентоспроможність технологій і машин у виробництві сільськогосподарських культур;

- здатність комплексно впроваджувати організаційно-управлінські і технічні заходи зі створення безпечних умов праці в АПК;

компетентності, визначені Університетом

- володіти уміннями вести дослідницьку діяльність, включаючи аналіз проблем, постановку цілей і завдань, вибір способу й методів дослідження, а також оцінку його якості;

- здатність здійснювати наукові дослідження в сфері сільськогосподарського виробництва.

програмних результатів навчання:

- розробляти енергоощадні, екологічно безпечні технології виробництва, первинної обробки і зберігання сільськогосподарської продукції.

- знати, розуміти і застосовувати норми законодавства, що стосуються професійної діяльності.

- планувати наукові та прикладні дослідження, обґрунтовувати вибір методології і конкретних методів дослідження.

- створювати фізичні, математичні, комп'ютерні моделі для вирішування дослідницьких, проектувальних, організаційних, управлінських і технологічних задач.

- застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та сучасні інформаційні технології для вирішення професійних завдань.

- приймати ефективні рішення щодо складу та експлуатації комплексів машин.

- застосовувати методи мехатроніки для автоматизації в АПК.

- проектувати конкурентоспроможні технології та обладнання для виробництва сільськогосподарської продукції відповідно до вимог споживачів та законодавства.

- забезпечувати роботоздатність і справність машин.

- впроваджувати системи точного землеробства, машини і засоби механізації та вибирати режими роботи машинно-тракторних агрегатів для механізації технологічних процесів у рослинництві.

- створювати і оптимізувати інноваційні техніко-технологічні системи в рослинництві, тваринництві, зберіганні продукції і технічному сервісі.

- застосовувати багатокритеріальні моделі прийняття рішень у детермінованих умовах та в умовах невизначеності під час вирішення професійних завдань.

- розробляти і реалізувати ресурсощадні та природоохоронні технології у сфері діяльності підприємств АПК.

- розробляти заходи з охорони праці в сфері сільськогосподарського виробництва відповідно до чинного законодавства.

програмні результати навчання, визначені Університетом

- уміти ініціювати, розробляти та впроваджувати інноваційні технології сільськогосподарського виробництва.

- уміти розробляти та реалізовувати заходи щодо адаптації та впровадження кращих вітчизняних та зарубіжних практик використання засобів механізації сільськогосподарського виробництва.

2. ЗМІСТ ПРАКТИК

2.1 Виробнича практика

Тема 1. Загальна характеристика підприємства

Структура підприємства (виробнича, організаційна, управлінська) та організацію його діяльності. Функціональні обов'язки керівників та спеціалістів різних рівнів. Аналіз результативних показників діяльності підприємства.

Тема 2. Аналіз структури інженерно-технічного забезпечення господарства

Склад машинно-тракторного парку (кількість тракторів, комбайнів автомобілів та іншої сільськогосподарської техніки по відповідним маркам).

Показники машино використання сільськогосподарської техніки
Енергоємність процесів та витрати електроенергії.

Організація технічного сервісу в господарстві. Схема виробничого процесу ремонту машин. Технологічні процеси та способи ремонту деталей в умовах ремонтної майстерні. Обладнання та пристосування для виконання ремонтно-обслуговуючих та відновлювальних робіт.

Тема 4. Аналіз технологій та засобів виробництва, первинної обробки, зберігання та транспортування продукції

Первинна переробка і зберігання сільськогосподарської продукції. Наявність цехів і технологічних ліній з переробки продукції. Машина та обладнання для переробки продукції, їх технологічні та технічні характеристики. Обсяги переробки та реалізації переробленої продукції. Економічна ефективність переробної галузі.

Тема 5. Аналіз використання прогресивних технологій виробництва. Економічний аналіз господарської діяльності

Виробництво продукції на 100 га, собівартість продукції рослинництва і тваринництва, та її структура, рівень рентабельності, витрати праці на виробництво продукції за останні роки.

Структура собівартості механізованих робіт. Економіка окремих галузей виробництва (рослинництво, тваринництво, галузь переробки с.г. продукції, технічний сервіс).

Тема 6. Аналіз стану впровадження організаційно-управлінських і технічних заходів зі створення безпечних умов праці

Організація охорони праці в господарстві, асигнування, облік і звітність, громадський контроль. Стан виробничого травматизму. Безпека праці і протипожежна профілактика в окремих цехах, відділках, згідно з темою дипломного проекту - в рослинництві, при роботі на машинно-тракторних агрегатах, на фермах, в майстернях, у нафтогосподарстві і т.д.). Аналіз травмонебезпечних ситуацій.

Тема 7. Аналіз рівня забезпечення екологічної безпеки виробництва на підприємстві

Об'єкти, що забруднюють навколишнє середовище, виконання рішень про охорону навколишнього середовища, заходи по усуненню негативних екологічних наслідків. Рівень використання сировини та відходів виробництва, рівень шкідливих викидів в атмосферу. Енергозбереження.

2.2. Переддипломна практика

Зміст практики визначається з урахуванням завдання на дипломну роботу та орієнтований на розробку пропозицій щодо розв'язання спеціалізованих завдань та проблем у галузі.

Тема 1. Загальна характеристика підприємства (установи, організації тощо)

Основні показники виробничої діяльності підприємства. Кількість виробничих підрозділів (бригад, дільниць, відділків). Загальна земельна площа (в тому числі орна площа, пасовища, сінокоси, водойми, багаторічні плодові насадження. Напрямо виробничої діяльності господарства. Кількість працюючих в господарстві. Загальна кількість спеціалістів.

Тема 2. Аналіз галузей підприємства (здобувач вищої освіти обирає відповідний напрям, який стосується теми дослідження в кваліфікаційній роботі)

Аналіз технологій вирощування сільськогосподарської продукції. Аналіз структури виробництва у відповідності з потребами ринку, дотримання технології вирощування культур. Аналіз наявності засобів механізації сільськогосподарського виробництва.

Аналіз показників машиновикористання (річний, денний, змінний виробіток на умовний трактор, витрата палива на гектар, собівартість умовного еталонного гектара). Показники використання тракторів, автомобілів, комбайнів. Енергоємність процесів та витрати електроенергії.

Аналіз організації технічного сервісу в господарстві. Схема виробничого процесу ремонту машин. Технологічні процеси та способи ремонту деталей. Обладнання та пристосування для виконання ремонтно-обслуговуючих та відновлювальних робіт. Вплив якості ремонту й обслуговування техніки на її надійність.

Аналіз первинної переробки і зберігання сільськогосподарської продукції. Наявність цехів і технологічних ліній з переробки продукції. Машини та обладнання для переробки продукції, їх технологічні та технічні характеристики. Обсяги переробки та реалізації переробленої продукції.

Тема 3. Аналіз стану питання за темою дослідження.

Ознайомлення з технічною документацією, інструктивними й організаційно-методичними матеріалами, літературою з питань, що стосуються змісту практики, відбір і вивчення матеріалу відповідно до індивідуальних завдань.

Тема 4. Виконання індивідуальних завдань за темою дослідження. Виконання індивідуальних завдань за дорученням керівника практики від закладу вищої освіти та підприємства.

Тема 5. Аналіз стану роботи з охорони праці

Організація охорони праці та безпеки життєдіяльності в господарстві, асигнування, облік і звітність, громадський контроль. Стан виробничого травматизму. Безпека праці і протипожежна профілактика в окремих цехах, відділках, згідно з темою дослідження - в рослинництві, при роботі на машинно-тракторних агрегатах, на фермах, в майстернях, у нафтогосподарстві і т.д.). Аналіз травмонебезпечних ситуацій.

Тема 6. Екологічна експертиза

Об'єкти, що забруднюють навколишнє середовище, виконання рішень про екологічну експертизу, заходи по усуненню негативних екологічних наслідків. Рівень використання сировини та відходів виробництва, рівень шкідливих викидів в атмосферу. Енергозбереження.

3. ВИМОГИ ДО БАЗ ПРАКТИК

Практика студентів Полтавського державного аграрного університету (далі – Університету) проводиться на базах практики, які забезпечують виконання програм практики студентів освітньо-професійної програми Технології і засоби механізації сільськогосподарського виробництва ступеня вищої освіти магістр спеціальності Агроінженерія.

Базами практики можуть бути суб'єкти господарювання, не залежно від їх організаційно-правової форми та форми власності, фізичні особи, які проводять незалежну професійну діяльність, об'єкти структурних підрозділів Університету, а також бази за межами України за умови забезпечення ними виконання у повному обсязі програм практики.

Виробнича, переддипломна практики проводяться на базах практики. Підприємства (установи, організації тощо), що залучаються для проведення виробничої, переддипломної практики студентів, повинні відповідати наступним вимогам:

- наявність структурних підрозділів, напрям діяльності яких відповідає спеціальностям, за якими здійснюється підготовка студентів в Університеті;

- здатність забезпечити виконання програми практики;

- забезпечення кваліфікованого керівництва практикою студентів;

- забезпечення належних умов для проходження практики на виробництві з дотриманням правил і норм безпеки праці, виробничої санітарії відповідно до законодавства;

- надання студентам на час проходження практики можливості працювати на штатних посадах, робота на яких відповідає програмам практики (за згодою керівника підприємства (установи, організації тощо) та за наявності відповідних вакансій);

- надання студентам права користуватися документацією, необхідною для виконання програми практики, з урахуванням політики конфіденційності підприємства (установи, організації тощо);

- можливість наступного працевлаштування випускників Університету (на загальних підставах, за наявності вакансій).

Бази практики для проходження переддипломної практики визначаються з урахуванням змісту та особливостей проведення підготовки дипломної роботи.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

Організаційними заходами, що забезпечують підготовку та порядок проведення практики студентів освітньо-професійної програми Технології і засоби механізації сільськогосподарського виробництва другого (магістрерського) рівня вищої освіти спеціальності Агроінженерія, є:

- розробка наскрізної і робочих програм практик;
- визначення баз практики;
- укладання договорів про проведення практики студентів між Університетом та підприємствами (установами, організаціями тощо);
- розподіл студентів за базами практики;
- підготовка для баз практики інформації про обсяги, зміст, період проведення практики студентів, потреби в обладнанні та матеріалах тощо;
- призначення керівників практики;
- складання індивідуальних завдань на практику;
- проведення настановчих зборів студентам;
- підготовка звітної документації за результатами проведення практики;
- інші заходи.

Відповідальність за організацію та проведення практики покладається на ректора Університету. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням в Університеті здійснює керівник виробничої практики навчального відділу, на факультеті – декан, на кафедрах – завідувачі кафедр.

Заходи, пов'язані з організацією практики студентів, визначаються наказом ректора Університету про проведення практики студентів.

Виробнича та переддипломна практики студентів проводиться у виробничих умовах в період, що забезпечує можливість виконання студентами всіх видів робіт згідно програми практики.

На початку практики керівник підприємства (установи, організації тощо) призначає керівника від бази практики, а також забезпечує проведення студентам-практикантам інструктажів з охорони праці, ознайомлення з правилами внутрішнього трудового розпорядку бази практики, порядком отримання документації та матеріалів. Керівником практики від бази практики повинен бути фахівець, який працює на постійній основі. Кількість студентів-практикантів, яка закріплюється за ним, не перевищує десяти осіб.

На студентів-практикантів, які проходять практику на підприємстві (установі, організації тощо), розповсюджується законодавство України про працю та правила внутрішнього трудового

розпорядку підприємства (установи, організації тощо). За наявності вакантних місць та за відповідності змісту роботи програмі практики, вони можуть бути зараховані на штатну посаду.

Організація проведення виробничої практики студентів **заочної** форми навчання здійснюється з урахуванням наявності в них професійного досвіду.

Студенти, які мають досвід роботи, стажувалися (не менше одного місяця) або працюють за обраним фахом, допускаються розпорядженням декана факультету до складання семестрового контролю з виробничої практики без її проходження на підставі поданих підтверджуючих документів. Документами, які підтверджують відповідність займаної посади обраному фаху та наявність у студента відповідного практичного досвіду, є довідка з місця роботи чи стажування, засвідчена керівником підприємства (установи, організації тощо), або копія трудової книжки.

Студентам, які не працюють за фахом і не мають досвіду роботи за фахом, проводиться виробнича практика у міжсесійний період згідно наказу ректора Університету. Проходження такими студентами виробничої практики може здійснюватися за місцем роботи (без відриву від виробництва) за умови його відповідності вимогам програм практики та укладення договору про проведення практики студентів.

Проходження переддипломної практики здійснюється на базі підприємств (установ, організацій тощо) або структурних підрозділів Університету з урахуванням змісту й особливостей підготовки дипломної роботи.

Керівник виробничої (переддипломної) практики від кафедри:

- розробляє методичне забезпечення практики студентів;
- забезпечує якість проходження практики студентів згідно з її програмою;
- розробляє та видає індивідуальні завдання студентам;
- контролює своєчасне прибуття студентів до баз практики;
- здійснює контроль за виконанням програми практики та термінами її проходження;
- проводить консультації щодо опрацювання та узагальнення зібраного матеріалу;
- перевіряє щоденники звіти з практики та оцінює результати її проходження студентами;
- подає на кафедру звіт керівника виробничої, переддипломної практики практики;
- здійснює виконання інших функцій, визначених законодавством та внутрішніми нормативно-правовими актами Університету.

Керівник практики від бази практики:

- здійснює безпосереднє керівництво практикою студентів-практикантів згідно з програмою практики;
- знайомить студентів-практикантів із правилами внутрішнього розпорядку та контролює їх дотримання;
- повідомляє керівнику практики від кафедри про порушення студентом-практикантом трудової дисципліни та внутрішнього розпорядку;
- контролює ведення щоденника, підготовку звіту студентом-практикантом;
- після закінчення практики складає відгук-характеристику на кожного студента-практиканта, де дає оцінку проходження практики.

Студенти, які проходять виробничу / переддипломну практику, зобов'язані:

- з'явитися на настановчі збори з питань проходження практики та звітування за її результатами;
- пройти цільовий інструктаж з охорони праці;
- отримати документи для проходження практики;
- ознайомитися з програмою практики;
- отримати індивідуальні завдання у керівника практики від кафедри;
- своєчасно прибути на базу практики;
- дотримуватися правил охорони праці на підприємстві (в установі, організації тощо);
- виконувати завдання, передбачені програмою практики;
- підготувати звітну документацію з практики;
- своєчасно подати звіт з практики та захисти його перед комісією.

5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИК І ОЦІНЮВАННЯ ЇХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Після закінчення періоду практики студенти звітують про виконання програми практики та індивідуального завдання. Форми звітності визначаються наскрізною та робочою програмами практики. До звітної документації відносяться щоденник практики, звіт з практики та інші.

За результатами проходження **виробничої практики** та **переддипломої практики** студентом подається звіт з практики разом зі щоденником на кафедру для реєстрації та керівнику практики від кафедри – для перевірки та оцінювання.

У щоденнику практики студент у хронологічному порядку відображає зміст виконуваної ним роботи під час практики з коротким її аналізом. Щоденник практики обов'язково підписується керівниками практики.

Вимоги до структури та обсягу звіту з практики наводяться у робочій програмі практики

Звіт з практики захищається студентом перед комісією, яка призначена наказом ректора Університету.

Критерії оцінювання та схема нарахування балів з практики визначаються науково-педагогічними працівниками кафедри і вказуються у робочій програмі практики.

За підсумками виробничої / переддипломної практики проводиться семестровий контроль у формі диференційованого заліку.

Диференційований залік з практики студентам **денної** форми навчання виставляється протягом перших двох теоретичних тижнів після її закінчення головою комісії із захисту звітів з практики.

Голова комісії підсумовує бали, нараховані керівником практики від кафедри та комісією із захисту звітів з практики.

Керівником практики від кафедри нарахування балів здійснюється на підставі:

- оцінки результатів проходження практики студентом, наданої у відгуку-характеристиці керівника практики від бази практики;
- оцінки якості оформлення і змістовності наповнення щоденника та звіту з практики;
- оцінки виконання інших матеріалів, передбачених робочою програмою практики.

Комісія із захисту звітів з практики нараховує бали за підсумками презентації студентом результатів проходження практики та відповідає на запитання членів комісії.

Семестровий контроль з виробничої / переддипломної практики студентів **заочної** форми навчання проводиться під час навчально-екзаменаційної (екзаменаційної) сесії. Диференційований залік з виробничої / переддипломної практики виставляється головою комісії із захисту звітів з практики.

Нарахування балів з виробничої практики студентів **заочної** форми навчання здійснюється:

- комісією за результатами співбесіди зі студентом, який має досвід роботи, стажувався або працює за фахом;

- керівником практики від кафедри та комісією із захисту звітів з практики студенту, який не працює за фахом і не має досвіду роботи за фахом, на підставі оцінки результатів проходження практики, якості оформлення і змістовності наповнення щоденника та звіту з практики, презентації результатів проходження практики та відповідей на запитання членів комісії.

Диференційований залік з переддипломної практики студентів **заочної** форми навчання виставляється за результатами виконання студентом програми практики та захисту звіту з практики. Голова комісії підсумовує бали, нараховані керівником практики від кафедри та комісією із захисту звітів з практики

Підсумки практики обговорюються на засіданнях кафедр, конференціях, круглих столах та інших заходах, а загальні підсумки - на вченій раді факультету та Університету.